

עפ"ת 28694/02/15 - מדינת ישראל נגד נ' לסקוב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עפ"ת 28694-02-15 מדינת ישראל נ' לסקוב(עציר)

לפני

כב' הנשיא אברהם טל, אב"ד כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין כב' השופטת מיכל ברק נבו

מדינת ישראל

נגד

נ' לסקוב (עציר)

פסק דין

לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט לתעבורה בפ"ת (כב' השופט צימרמן) בתיק גמ"ר 4142-03-14, מיום 1.1.15, שגזר על המשיב את העונשים הבאים:

- א. 11 חודשי מאסר בפועל.
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות, נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים או גרימת מוות ברשלנות.
- ג. פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה למשך 11 שנים.
- ד. פיצוי למשפחת המנוח בסך 30,000 ₪.

המערערת עותרת להחמיר בעונשו של המשיב, להטיל עליו 30 חודשי מאסר וכן להורות על פסיקת פיצויים לסרגיי קרילובצקי, שנפצע בתאונה.

עיקרי העובדות:

ביום 20.12.13 בשעה 4:00 לפנות בוקר או בסמוך לכך, נהג המשיב, שהיה נהג צעיר, ברכב פרטי בכביש מס' 1, לכיוון מזרח, בנתיב הימני מתוך ארבעה נתיבים, כשבדמו 21 מיליגרם אחוז אלכוהול.

עמוד 1

באותה עת, עמד רכב משא סגור מסוג רנו (להלן: "הרנו"), השייך לסרגיי קרילובצקי (להלן: "סרגיי"), על השול הימני של הכביש, כשאורות החירום שלו מהבהבים ומשולש אזהרה ממוקם על השול כ-100 מ' מאחורי הרכב. המנוח, שהגיע למקום לבקשת סרגיי, שכב מתחת לרנו וניסה לתקן את התקלה, בעוד סרגיי ממתין ליד הרנו.

המשיב המשיך בנסיעה רצופה והתקרב לרנו, כשבסמוך לכך נרדם במהלך נהיגתו, סטה עם רכבו לשול הימני והתנגש בעוצמה עם חזית הרכב באחורי הרנו.

כתוצאה מהתאונה נלכד המנוח מתחת לרנו ונפטר מפצעיו במקום, סרגי נחבל ברגלו ונגרמו לו שבירים וקרעים ברצועת הברך.

גזר הדין של בימ"ש קמא

1. בית משפט קמא קבע שאין חולק שיש לגזור את דינו של המשיב למאסר מאחורי סורג ובריח, וגם ההגנה לא חלקה על כך. השאלה שיש להכריע בה היא מה תקופת המאסר הראויה למשיב.

2. בית משפט קמא לא קיבל עמדת ההגנה שלפיה מדובר ברשלנות נמוכה.

המשיב היה תחת השפעת משקאות משכרים ונרדם, וגם אם "סובייקטיבית לא הרגיש את עצמו כמי שלא מסוגל לנהוג", כדברי הסנגור, אין הדבר מלמד על רשלנות נמוכה. הרדמות אינה מתרחשת "יש מאין", אלא היא תוצאה של תהליך עייפות מתמשך, אשר המשיב יכול וצריך היה לחוש בו, ובכך טמונה רשלנותו. המשיב יכול היה להעריך תוך כדי נהיגתו כי המשכה יכול שיהא מסוכן, אך הוא לא עשה זאת אלא המשיך בנסיעה, נרדם, וגרם למותו של המנוח, בהיותו תחת השפעת משקאות משכרים.

3. בית משפט קמא היה ער לכך שכתב האישום תוקן כך שיוחסה לנאשם עבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים במקום עבירה, החמורה ממנה באופן משמעותי, של נהיגה בשכרות, אך גם לאחר התיקון, שילובה של עבירה זו עם נהיגה ברכב עד כדי הרדמות, מלמד על רשלנות גבוהה.

4. בית משפט קמא התייחס לעדויות שמסרו אחותו ואביו של המנוח, מהן למד על מצבה של המשפחה. האחות העידה ששום עונש לא יפחית את הכאב ואת "החור השחור בנפש" ואילו אביו של המנוח אמר שהנאשם חייב לקבל את "העונש המרבי במקרים כאלה".

5. לפני בית משפט קמא העידו מספר עדי אופי לטובת המשיב. בין היתר, העידו קציני צה"ל שהנאשם שרת תחת פיקודם, ודני בארי, אשר אימן את המשיב לקראת שירותו הצבאי. בנוסף לעדויות, הוגשו לבית המשפט מכתבי הערכה המתארים את פעילותו, תכונותיו החיוביות ותרומתו של המשיב לחברה ולמדינה.

אביו של המשיב סיפר על אודות חיי המשפחה וחי" בנו, ותאר כיצד בנו לוקח אחריות על כל טעות שעושה. האב פנה למשפחת המנוח וביקש את סליחתה.

6. בית משפט קמא קבע כי נסיבותיו האישיות של המשיב מדברות רבות בזכותו, אך במסגרת שיקולי הענישה באירועים כגון אלה שבהם מעורבים נהגים נורמטיביים, המשקל שיש ליחס לנסיבותיו האישיות של הנאשם הינו מופחת, ואולם לא ניתן להתעלם מהן.

המשיב הוא מאלה שעליהם נאמר "מלח הארץ", בן למשפחה שעלתה לארץ מאוזבקיסטן, עשה מאמצים להשתלב בחברה הישראלית, התגייס לצה"ל ושרת כקצין קרבי בחיל ההנדסה בגזרת עזה.

מכל העדויות והמכתבים עולה כי מדובר באדם אחראי וקצין מצטיין, אשר תרם רבות לחברה ולמדינה במסגרת הצבאית ובמסגרת האזרחית.

7. שירות המבחן התרשם כי למשיב יש "התייחסות עמוקה וערכית לשירות המשמעותי בו הוא משולב". התסקיר מציין את הצורך של המשיב להוכיח מסוגלות, תוך כדי מתיחת כוחותיו, לעיתים עד קצה גבול היכולת. תכונות אלה זוכות להערכה רבה בהקשר לתפקודו בצבא, אך הפעם היו לרועץ וגררו בחירה שגויה, כאשר באותו לילה נענה המשיב לבקשת חבר, שביקש ממנו להסיעו הביתה, מתוך הערכה לא מותאמת של מידת העייפות שלו. שירות המבחן מוסיף ומדגיש כי התייחסות המשיב לאירוע ולקידת האחריות עליו בלטו גם נוכח הודאתו באשמה והיערכותו לנשיאה בעונש ולהפסקת הקריירה הצבאית.

בעקבות התאונה המשיב חווה תופעות פוסט טראומטיות, ונדרש לטיפול מקצין בריאות הנפש ביחידה בה שירת. שירות המבחן התרשם "מהפער שבין תפקודו בהקשרים שונים לבין רשלנותו הנקודתית" והמליץ על הטלת מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות.

שירות המבחן ביקש כי בית המשפט יתחשב בתסקיר לעניין משך המאסר, ההשלכות שיש לקטיעת השירות הצבאי והקושי הצפוי בהתמודדות של המשיב עם המעבר מהובלה ופיקוד למעמד של אסיר.

8. בית משפט קמא ציין כי אינו יכול לקבל המלצת שירות המבחן להטיל עונש של מאסר שירוצה בעבודות שירות, אולם יתחשב בדברים האמורים בתסקיר.

9. בית משפט קמא לא קיבל את מתחמי הענישה שהציגו ב"כ הצדדים שכן לטעמו התביעה הציגה מתחם ענישה החורג לחומרה, ואילו ההגנה הציגה מתחם ענישה החורג לקולא, וקבע כי לאור הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, רמת הרשלנות של הנאשם, ובהתייחס לערך קדושת החיים שנפגע ולמדיניות העונשית הנהוגה, מתחם הענישה הראוי נע בין 10 חודשי מאסר בפועל ל- 30 חודשי מאסר.

10. בקביעת העונש, בתוך מתחם הענישה, נתן בית משפט קמא דעתו לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה: הפגיעה של העונש במשיב ובמשפחתו והנזקים הקשים שיגרמו לו בשל גילו, בשל קטיעת שירותו הצבאי כקצין מצטיין בשירות קבע ובשל הכתם שידבק בו למשך שנים רבות.

המשיב נטל אחריות מלאה למעשיו, כפי שבית המשפט יכול היה להתרשם וכפי ששרות המבחן התרשם, עברו התעבורתי אינו מכביד ועומד לזכותו, ומדובר באירוע שאינו מאפיין אותו כלל ועיקר. בית המשפט קמא אף נתן

דעתו לתרומתו של המשיב לחברה, כפי שפורט לעיל.

11. בית המשפט קמא ראה חשיבות רבה בהטלת פיצוי עונשי משמעותי לטובת משפחת המנוח. קיים ערך מוסרי חינוכי רב לתשלום פיצויים משמעותיים מכיסו של המשיב לטובת משפחת המנוח. תשלום זה עולה בקנה אחד עם המגמות הנהוגות הנותנות לאחרונה ביטוי רב לזכויותיהם של נפגעי עבירה.

נימוקי הערעור:

1. לחובת המשיב, הנוהג משנת 2009, הרשעה אחת בגין עבירה של נהיגה במהירות מופרזת.
2. בית המשפט שגה כשהסתפק בגזירת 11 חודשי מאסר בפועל וחרג באופן בלתי סביר מהענישה הראויה בנסיבות העניין. אמת המידה הקובעת בגזירת דינו של מי שהורשע בגרימת מוות ברשלנות היא דרגת הרשלנות, שנקבעה על ידי בית משפט קמא כדרגה גבוהה.
3. בית משפט קמא שגה כשקבע כי מתחם העונש ההולם נע בין 10 ל-30 חודשי מאסר. ביישום השיקולים שנקבעו בסעיף 40ג לחוק העונשין, במקרה בו מדובר ברף רשלנות גבוה, לא ניתן להצדיק מתחם ענישה שהרף התחתון בו עומד על 10 חודשי מאסר.
4. בכל הנוגע לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, יש קשר ישיר בין רמת הרשלנות לבין התקיימות הנסיבות המחמירות בסעיף. ככל שהרשלנות גבוהה יותר, כך עולה הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה.
5. בית המשפט קמא נתן משקל משמעותי מדי לנסיבותיו האישיות של המשיב ולהיותו אדם נורמטיבי. אין חולק כי המשיב הוא אדם נורמטיבי, אולם משקל עובדה זו בגזירת העונש צריך להיות מופחת ואינו מצדיק סטייה כה ניכרת וקיצונית מרמת הענישה הנהוגה.
6. מהפסיקה שהובאה בסעיף 15 להודעת הערעור עולה שלפי מדיניות הענישה הנהוגה יש להחמיר בעונשו של המשיב.
7. ביהמ"ש קמא התעלם בשיקולי הענישה מהפציעה שנגרמה לסרגיי ושגה כשנמנע מלפסוק לטובתו פיצויים.

8. במהלך הדיון בפנינו טען ב"כ המערערת שרשלנותו של המשיב לא היתה רגעית אלא מתמשכת, שכן גם אם העריך סובייקטיבית שהוא מסוגל לנהוג, הוא לקח על עצמו סיכון שבהיותו עייף ולאחר ששתה אלכוהול יפגע באחרים.

לטענת ב"כ המערערת, מדובר בנהיגה רשלנית בדרגה גבוהה שגובלת בקלות דעת ללא כל אשם תורם, שכן תנאי הדרך היו טובים ונהג המשאית הדליק אורות מהבהבים ושם משולש אזהרה מאחורי הרכב.

ב"כ המערערת הפנה לפסיקה ממנה עולה שמתחם הענישה במקרה זה צריך להיות בין שנתיים לשלוש שנות מאסר, וכן הפנה לדברי אחות המנוח בבית משפט קמא.

תגובת ב"כ המשיב

1. התאונה נגרמה בגלל הירדמותו של המשיב ולא בגלל היותו שיכור, שכן הוא הורשע בנהיגה תחת השפעת אלכוהול ולא בנהיגה בשכרות.

2. יש לאבחן בין הנסיבות שנדונו בפסיקה עליה מסתמכת המערערת לבין נסיבותיה של התאונה דנן, מה גם שקיימת פסיקה אחרת, שהוצגה בפנינו על ידי ב"כ המשיב במהלך הדיון, לפיה גם בנסיבות חמורות יותר של תאונות ובנתונים חמורים יותר של הנהגים הוטלו עונשי מאסר לתקופות קצרות יותר.

3. גם כאשר משקללים את נושא שתיית האלכוהול, העונש שהוטל על המשיב הוא עונש ראוי.

4. המשיב הוא בעל נסיבות אישיות יוצאות דופן. הוא התיר את חוזהו עם צה"ל בידיעה שהוא עומד לרצות עונש מאסר, מדובר בעונש מאסר ראשון של מי שאמור עוד לתרום למדינת ישראל.

5. בית משפט קמא איזן את עונש המאסר עם פיצוי בסכום גבוה של 30,000 ₪, שרובו שולם עפ"י הסדר התשלומים.

דין והכרעה

1. תיאור התנהגותו של המשיב לפני התאונה ונסיבות קרות התאונה, כפי שתוארו בעובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודה המשיב, ובגזר דינו של בית משפט קמא, מעלה כי מדובר ברשלנות בדרגה גבוהה שגילה המשיב כאשר חרף היותו עייף, ולאחר ששתה משקאות משכרים, החליט להסיע את חברו לראשל"צ ובדרכו סטה לשול הדרך, שם עמד הרנו תחתיו שכב המנוח שנזעק לסייע לחברו בתיקון הרכב.

לא למותר לציין כי האורות המהבהבים של הרנו דלקו ומאחוריו היה מוצב משולש אזהרה.

2. אף אנו, כמו בית משפט קמא, איננו מאמצים את מתחם הענישה לו עתרו ב"כ הצדדים בפני בית משפט קמא ובפנינו, בהסתמך על פסיקה שהובאה בטיעונים לעונש בבית משפט קמא, בהודעת הערעור ובטיעוני הצדדים בפנינו.

עיון בפסקי הדין השונים מעלה כי צדק בית משפט קמא כאשר קבע שמתחם הענישה לו עתרה המערערת בפניו חורג לחומרה ואילו מתחם הענישה לו עתר ב"כ המשיב חורג לקולא.

3. עם זאת, לאחר שעיינו בפסיקה שהציגו ב"כ הצדדים בפני בית משפט קמא ובפנינו, ותוך שאנו מביאים בחשבון את הערכים המוגנים הרלוונטיים, הגענו למסקנה כי בהתחשב בדרגת הרשלנות הגבוהה שבה נהג המשיב ובנסיבות קרות התאונה, הרף התחתון שקבע בית משפט קמא, וכפועל יוצא - העונש שהושת על המשיב, סוטה לקולא במידה המצדיקה התערבות ערכאת ערעור.

4. בע"פ 6755/09 **אזר אלמוג נ. מדינת ישראל** קבע כב' השופט הנדל כללים מנחים באשר לענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות, ואלה הם: האחד, **"ראוי לגזור על הנאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה"**; השני, **"בדרך כלל, נסיבותיו האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם על ידי אנשים נורמטיביים"**, והשלישי **"אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות"** (עמ' 2 לפסה"ד).

עוד קבע שם בית המשפט כי:

"אין זה נכון מבחינת תורת הענישה לדון בעניינו של נאשם במנותק ממאורעות הזמן והתקופה. נהיגה אלימה בכבישים הפכה לרעה החולה של תקופתנו. בתי המשפט מצווים להחמיר עם עברייני תנועה. יש להירתם למניעת התופעה ולהגן על בטחון הציבור ושלומו, בין היתר באמצעות הרחקת נהגים מסוכנים פורעי חוק מהכביש לתקופה ראויה. הצורך להחמיר בעונש בגין עבירת גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות כמובן איננו פוטר את בית המשפט מלבחון את המקרה הקונקרטי בצורה מידתית. נהפוך הוא. בדיקה כזו תביא להקלה מסוימת בענישה בתיק אחד ולהחמרה מסוימת בתיק אחר" [עמ' 2].

5. לאור הכללים המנחים שהובאו לעיל, ושאומוצו על ידי בתי המשפט לערכאותיהם, בהתאם לענישה הנוהגת כפי שנקבעה בפסקי הדין השונים שהובאו לעיונו, בהתחשב בערכים המוגנים, ובראש ובראשונה ערך קדושת החיים, אנו סבורים כי הרף התחתון של מתחם הענישה במקרה זה צריך לעמוד על 15 חודשי מאסר.

מאחר שאנו סבורים שהנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות צריכות להביא את המשיב לרף התחתון של מתחם הענישה, איננו רואים צורך להתייחס לרף העליון שקבע בית משפט קמא.

6. אף אנו, כמו בית משפט קמא, איננו מתעלמים מנסיבותיו האישיות של המשיב, כפי שתוארו בתסקיר שירות המבחן ובטיעוני בא כוחו. איננו מתעלמים גם מדברי השבח שקשרו לו בעל פה ובכתב, ומתרומתו לצה"ל ולחברה. עם זאת, אין בדברי שבח אלה, כשמולם עומדים במלוא עוצמתם דברי בני משפחת המנוח בבית המשפט קמא בדבר אובדן יקירם, כדי להצדיק את עונש המאסר שהוטל ע"י בימ"ש קמא, גם אם חויב לפצות את משפחת המנוח בסכום של 30,000 ₪.

7. לאור כל האמור לעיל, ומבלי להתעלם מהכלל לפיו ערכאת ערעור לא ממצה את הדין עם נאשם שהחליטה להחמיר בעונשו, אנו מטילים על המשיב 15 חודשי מאסר בפועל.

8. אנו מקבלים את הערעור ככל שהוא נוגע לאי חיובו של המשיב לפצות את סרגיי קרילובצקי שנפצע ומחייבים את המשיב לפצותו בסכום של 7,500 ₪ שישולמו ב-5 תשלומים רצופים ושווים של 1,500 ₪ בכל אחד בחודש, החל מיום 1.1.16 ועד לפירעון המלא.

הפיצוי יופקד בקופת בית המשפט לתעבורה בפתח תקווה ויועבר לסרגיי קרילובצקי עפ"י כתובת שתמסור המערערת תוך 7 ימים.

יתר חלקי גזר הדין בתיק גמ"ר 4142-03-14 (בימ"ש לתעבורה בפתח תקווה) יעמדו בתוקפם.

ניתן והודע היום 2/6/2015 טו' סיוון תשע"ה במעמד ב"כ הצדדים.

מיכל ברק נבו, שופטת

ד"ר שמואל בורנשטיין,
שופט

אברהם טל, נשיא
אב"ד